

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TÜRKİYE KÜLTÜR PORTALI PROJESİ

Doç. Dr. Suavi AYDIN

KASIM - 2009

ANKARA

2.2. HALK OYUNLARI

Anahtar Kelimeler: Halkbilim (Anonim Müzik Türleri ve Gösterimleri, Halk Çalgıları, Sıra Geceleri, Yaren Sohbetleri, Halay, Zeybek, Bar, Horon, Köçek)

Halk oyunları, çok eski ve genel bir oluşumdur. Bunlara “halk dansları” da denilmektedir. Halk oyunlarında esas, ritmik, gösterişli ve zaman zaman dramatik unsurlar taşıyan, ilk çıkış kaynağı bilinmeyen ve bu nedenle anonimleşmiş toplu veya bireysel bir dans biçimidir. En yalıtılmış ve modernleşmenin herhangi bir türüyle tanışmamış topluluklardan, en gelişkin topluluğa kadar her toplum tipinde halk danslarına rastlanır. Ancak modernleşen ve bireyselleşen yeni hayat koşullarında, bu tür dansların genel bir eğlence biçiminden çıkıp, birer gösteri unsuru haline geldiği, halk dayanışma ve özdeşiminin bir parçası olmaktan çıkarak yabancılaştığı görülmektedir. Artık bu dansların, kendiliğinden, kültürlenme ve toplumsallaşma süreci içinde bireyin öğrendiği biçimler olmaktan çıktığı ve yabancılaşmaya koşut biçimde özel olarak öğrenilen, bunun için yeni kurumların teşekkül ettiği ve özel bir zaman ayırmanın gerektiği yeni bir şekil almaktadır. Bu nedenle halk dansları, kaybolma ve unutulma durumuna gelmemeleri için, özel olarak yaratılmış (Resmî kültür, turizm ve tanıtma kuruluşları, özel halk oyunu ve halkbilim toplulukları, okullar, etnoloji ve halkbilim bölümleri öğrenim programları gibi) yeni toplumsal bellek türleri içinde yaşatılıp aktarılmaktadır. Bu nedenle, bu dansların kendiliğinden ve kendi ortamlarında (geleneksel düğün, bayram vs. törenleri) icra edilme biçimlerindeki “doğallık” giderek kaybolmakta; özel kostümlerle, ses ve ışık efektleri ve yeni katılmış dramatik ve koreografik unsurlarla zenginleştirilerek veya değiştirilerek icra edildiğine tanık olmaktadır. Bu danslar da, tıpkı halk müziği uygulamaları gibi, “modern” formlara bürünmekte ve bu modern formlara kaynaklık eden ilk kayıtlar, otantik biçimler sayılmaktadır. Ancak bu otantiklik iddiası daima şüphe taşır. Zira halk müziği örneklerinde de görüldüğü gibi, “ilk kayıt” daima belli bir yere, kişiye ve zamana bağımlıdır ve ondan önceki ya da başka yerlerdeki “farklı” biçimlerin varlığı olasılığını ortadan kaldırmaz. Halk danslarının kaynağında pagan inanç ve tapımlarını, çeşitli bereket ve bolluk ayinlerini bulabiliriz. Bunlar dönüşerek veya çeşitlenerek bugünkü halk oyunları formunda karşımıza çıkmaktadır. Halk dansları, bu bakımdan zengin dramatik unsurlar taşır. Sevinç, öfke, savaş, dayanışma, yakarış, dostluk, aşk, karşı cinsler arasında yakınlaşma gibi insanlık durumları bu danslarda canlandırılır. Türkiye’de gördüğümüz yaygın dans formları arasında halay, zeybek, bar, horon, hora, köçek, Kafkas dansı, karşılama gibi biçimleri sayabiliriz. Bu formlar, genellikle yöresel ve tarihsel unsurların dansa yansması biçiminde karşımıza çıkar ve yöresellik ağır bastığı için, farklı etnik grupların aynı dansı icra ettiklerine şahit oluruz.

Kaynak (Source): Özbek, Mehmet., *Folklor ve Türkülerimiz*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 1981.

Haklar (Rights): (Telif ve kullanım hakları ile ilgili bilgiler.)		
5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca hazırlanan tüm içeriğin her türlü ortamda umuma arz yetkisi sınırsız süreyle Kültür Turizm Bakanlığına devredilmiştir. Bakanlık sonraki zamanlarda hazırlanan içerikle ilgili düzeltme, ekleme, silme veya yayından kaldırma hakkına sahiptir.		
Kaynağı Hazırlayan / Emeği Geçen	Konu Editörü	Proje Yöneticisi
Doç. Dr. Suavi AYDIN	Prof. Dr. Tayfun ATAY	Prof. Dr. Hale KÜNİÇEN